

Biosikkerhetsplan Bjørnøya

Dokumentadministrator: Torgunn Rist

Gyldig fra: 07.12.2023

Revisjon: 1.1

Godkjent av: Torgunn Rist

Revisjonsfrist: 06.12.2024

ID: 13176

1. Lofoten Sjøprodukter AS

Lofoten Sjøprodukter AS, et selskap innenfor konsernet Seafood Invest AS, er en familieeid bedrift etablert i 1980. Selskapet driver produksjon av atlantisk laks samt hvitfisk med tilhørende produksjon av tørrfisk og saltfisk. Videre har bedriften tilhørende visningssenter og restaurant samt utekontor for eksport i det europeiske marked. Konsernets aktiviteter er spredt over flere geografiske lokasjoner og innenfor 4 kommuner i Nord Norge.

Selskapet har eierpost i settefiskanlegget Sisomar i Sørfold kommune og drifter matfiskanlegg i Lofoten, Vestvågøy og utenfor Bodø ved Landegode og Helligvær. Lokalitetene ved Landegode og Helligvær driftes med lokale ressurser i form ansatte og leverandører med tilhørighet til Bodø og øysamfunnene Helligvær og Landegode. Bedriften har en årlig totalproduksjon tilnærmet 10 000 tonn laks.

Lofoten Sjøprodukter AS har lokalt eierskap og nordnorsk forankring. Bedriftens fokus er lokal verdiskaping og aktivitet da dette er sentrale faktorer for utvikling av vår region. Bedriften har en visjon om å være en lokal aktør som utvikler grunnlag for fremtidig verdiskaping i de lokalsamfunnene der vi er representert.

Biosikkerhet

Biosikkerhetsplanen skal gi oversikt over hvordan potensiell smitte kan oppstå, spre seg og hvordan begrense spredning når patogen smitte har oppstått. Det utarbeides diverse biosikkerhetsplaner en for hver lokalitet og en for bedriftens slakteri. Dette dokumentet er biosikkerhetsplan utarbeidet for lokalitet Bjørnøya, Landegode, Bodø kommune. Planen er utviklet av ansatte og faglige ressurser internt i samarbeid med Lofoten Veterinærsenter AS.

Robin Ringstad, veterinær.

3. Formål

Formålet med planen er å forebygge at smitte kan komme seg inn og eventuelt spredning av smitte, tilknyttet lokalitet Bjørnøya. Planen skal beskrive hvordan smitten potensielt kan spre seg innad i anlegget, hvordan smitte overføres til miljøet rundt eller til andre akvakulturanlegg. Man ønsker altså ha en plan for å minimere/ hindre spredning.

Krav til beredskap, veterinærkontroll, rømmesikring, kompetanse hos ansatte og setter rammer for bedriftens virke. Med fortløpende og riktig fokus samt gode risikovurderinger, etterstreber bedriften å minimere risiko og maksimere mattrygghet, dyrevelferd og ansattes HMS. Risikovurderingene er også basen denne Biosikkerhetsplanen.

3.1 Lokalitet Bjørnøya

Lokalitet Bjørnøya er lokalisert i Landegodefjorden, nord for Bodø, på østsiden av øya Landegode.

Figur 1. Oversiktskart Landegodefjorden med plassering av Bjørnøya (rød firkant). Oppdrettsanleggene er markert med lokalitetsnummer og navn. Kart fra www.fiskeridir.no Fiskeridirektoratet, målestokk 1:100 000 ved utskrift av kart på A4-format liggende. Kartet er nordlig orientert.

Lokaliteten ligger nært, ca 4,8 km fra egen lokalitet Kariskjæret på østsiden av Landegode. Det er ca 12 km til nærmeste eksterne anlegg i nordøst, Gifas, lokalitet Hallsteinhams. Det antas at smitte kan utveksles til og fra denne lokaliteten ved vestlig vest – eller østlig vind over tid. Farvannet rundt Landegodefjorden regnes derfor som samme sone, navngitt Bodø. Hovedstrøms retningen er mot nordøst. Dette er på tvers av mulig smittevei mellom Landegode anleggene og Hallsteinsham, dvs vil fungere som en smittebarriere. Lokaliteten har god gjennomstrømning og egen fôringsflåte. Det er ingen lakseførende vassdrag nær lokaliteten.

4. Risikovurdering Bjørnøya Biosikkerhet.

Nedenfor finner man oversikt over risikovurdering tilknyttet bedriften og spesielt lokalitet Bjørnøya.

Det er ulikt risikobilde avhengig av lokalitet og hvilke typer operasjoner man skal utføre. God planlegging er essensielt for å få hele bilde og dermed kunne determinere tiltak for å sikre god biosikkerhet. Når man kommer til eller forlater en lokalitet med fisk, bør man vurdere hva man må gjøre for å redusere smittespredning til neste

lokalitet. Koordinator med driftsleder Kent Inge Berg 996 39 119/ lokalitetsleder Tore Hansen 476 55 552. Er du usikker, kontakt vår veterinær Robin Ringstad, 976 42 375.

Dette oppsummerte sammendraget gir et helhetsbilde og er en viktig base for biosikkerhetsplan.

RISIKO	Smitte i daglig arbeid		
4	Manglende kompetanse ansatte	Opplæring/ kursing	Opplæring Ansatte DOK ID 6783
3	5	Daglig operasjoner uten sykdom/ m sykdom	Hygieneinstruks Hygieneinstruks DOK ID 13150, Daglig kontroll av sjøanlegg DOK ID 1100, Dødfiskhåndtering DOK ID 1117, Håndtering av fisk ved større operasjoner DOK ID 3496
RISIKO	Type operasjon:	Risiko smittespredning	
1	Fra lokalitet tom for fisk (flytting utstyr, båter mm)	Svært lav	Hygiene instruks DOK ID 13150, Vask, desinfisering av båter og utstyr DOK ID 2319
2	Fortøyningsarbeid	Lav	Vask, desinfisering av båter og utstyr DOK ID 2319
3	Sleping og andre oppdrag utenfor merd/ i tom eller not fri merd	Lav	Vask, desinfisering av båter og utstyr DOK ID 2319
4	Not vasking, transport av nøter, dykking eller annet arbeid i merd med fisk.	Betydelig	Ekstern besøkende DOK ID 1113, Mottak av fremmedbåter DOK ID 1099
5	Avlusning og transport og av fisk.	Høy	Vask, desinfisering av båter og utstyr DOK ID 2319, Lusetelling og krav om behandling og samhandling DOK ID 1106, Mottak av fremmedbåter DOK ID 1099

RISIKO	Ordinær drift, operasjon:	Smittehygieniske krav:		
1-3	Alle oppdrag på lokalitet tom for fisk. Fortøyningsarbeid, sleping og andre oppdrag utenfor merd/ i tom merd.	Vask og desinfeksjon.	Vask, desinfisering av båter og utstyr DOK ID 2319, Ekstern besøkende DOK ID 1113, Mottak av fremmedbåter DOK ID 1099	
4	5	Trafikk mellom lokalitet av samme generasjon, uten alvorlig uklar sykdom eller alvorlig sykdomsutbrudd.	Vask og desinfeksjon. Meldeplikt til veterinær som vurderer behov for ekstra tiltak.	Ekstern besøkende DOK ID 1113, Mottak av fremmedbåter DOK ID 1099
4	Trafikk fra eldre generasjon til yngre generasjon (eks 2022 G til 2023G).	Vask og desinfeksjon med egenkontroll.	Arbeidsrutiner for hygiene og generasjonsskille DOK ID, Ekstern besøkende DOK ID 1113, Mottak av fremmedbåter DOK ID 1099	
5	Trafikk fra eldre års generasjon til yngre (eks 2023G til 2022G)	Vask og desinfeksjon	Arbeidsrutiner for hygiene og generasjonsskille DOK ID 1104, Ekstern besøkende DOK ID 1113, Mottak av fremmedbåter DOK ID 1099	
RISIKO	Operasjon i vurdert lokalt soner	Smittehygieniske krav:		
1-3	Trafikk mellom lokaliteter innad i lokal sonen.	Vask, desinfeksjon.	Hygiene instruks DOK ID 13150, Vask, desinfisering av båter og utstyr DOK ID 2319	
1-4	Ved overgang til oppdrag utenfor lokal sonen(eksempel Bodø Lofoten).	Ekstra vask, desinfeksjon, vurdere ihht helse historikk/ samråd med veterinær.	Veterinærhelseplan (VHP) DOK ID 13168, Hygiene instruks DOK ID 13150, Vask, desinfisering av båter og utstyr DOK ID 2319	

4	5	Trafikk mellom lokaliteter innad i lokal sonen.	Vask, desinfeksjon og egen kontroll.	Hygiene instruks DOK ID 13150, Vask, desinfisering av båter og utstyr DOK ID 2319
		Ved overgang til oppdrag utenfor lokal sonen.	Vask, desinfeksjon.	Hygiene instruks DOK ID 13150, Vask, desinfisering av båter og utstyr DOK ID 2319
RISIKO		Trafikk inn fra Bodø lokalitetene til slakteri i Lofoten.	Smittehygieniske krav:	
1-3		Trafikk fisk til slakting slakteri Lofoten.	Vask, desinfeksjon og egenkontroll. Tilleggsanalyseprøver ILA+ listeførte sykdommer i samråd med veterinær.	Veterinærhelseplan (VHP) DOK ID 13168, Avtale om fiskehelseinspeksjoner DOK ID 13167
4	5	Slakting syk fisk	Plan avklares med veterinær i hvert enkelt tilfelle.	Veterinærhelseplan (VHP) DOK ID 13168, Generell Beredskapsplan for Lofoten Sjøprodukter DOK ID 12138
RISIKO		Mistanke om eller påvisning av alvorlig smittsom sykdom.	Smittehygieniske krav:	
4	5	Alvorlig uavklart sykdom eller alvorlige sykdomsutbrudd. Med alvorlig menes: <ul style="list-style-type: none"> - Påvisning/ mistanke om sykdommer som vurderes alvorlig ut fra status i område. - Lokaliteter med svært forhøyet dødelighet med sannsynlig eller uavklart sykdomsbilde. 	Vask, desinfeksjon, analyse. Eventuelt tilleggskrav vurderes i de enkelte tilfellene ut fra risiko (kan være vask av skrog, demontering av utstyr etc.) – kan være spesifikke krav satt av myndigheter.	Hygieneinstruks DOK ID 1350, Veterinærhelseplan DOK ID 13168, Generell Beredskapsplan for Lofoten Sjøprodukter DOK ID 12138
RISIKO		Ekstern smitte		
4	5	Eksterne båter	Driftsleder får bekreftelse at risikovurdering foretatt og desinfeksjon mm er utført før besøk	Mottak av fremmedbåter DOK ID 1099

4	5	Eksternt besøk	Besøksklær, egenerklæring besøkende.	Egenerklæring besøkende/ Prosedyre eksterne besøk DOK ID 1113
4		Syk smolt	Smoltattest, begrenset antall leverandører.	Mottak av smolt DOK ID 1054, Generell Beredskapsplan DOK ID 12138

5. Ansvar.

Fiskehelseansvarlig.

LSP har engasjert Lofoten veterinærsenter (LVS) som leverandør av fiskehelsetjeneste (FHT).

Kontaktinfo:

Lofoten veterinærsenter, Solvoll 1, 8370 Leknes. Vaktlf 76082999

Robin Ringstad, vet. Mobil 97642375

Internt bedrift.

Daglig leder, driftsleder og driftsoperatørene er ansvarlig for at planen blir fulgt ved daglig drift. Lokalitetsansvarlig har et særansvar for opplæring og etterleving. Samtlige ansatte er ansvarlig for å melde fra om plan og rutiner inneholder feil og mangler og innspill til forbedring. Dette gjøres via tett dialog, avviksregistrering og medvirkning til forbedring av prosedyrer/ risikovurderinger.

Daglig leder, driftsleder og internkontrollansvarlig sørger for årlig oppdatering av helseplanen.

Ansattes særlige ansvar og kompetanse.

Ansatte i Lofoten Sjøprodukter er de viktigste støttespillerne til å sikre god hygiene og biosikkerhet i anleggene. Foruten intern opplæring, gjennomgår ansatte årlig kurs i Biosikkerhet og hygiene og skal gjennomføre kurs på Rømmesikkring hver 3 år samt Kurs i Fiskevelferd hver 5 år. Ansatte som skal håndtere medikamenter, skal ha Medhjelpkurs. Operatører nærmest fisken, oppfordres til å varsle driftsleder eller veterinær med en gang det er noen form for uregelmessigheter og man har også innført sms med foto konsultasjon direkte med veterinær, om man er i tvil om dødsårsak eller mulige sykdommer.

Ansatte følger også opp besøk skjema med egenerklæring fra besøkende om at man ikke har besøkt andre anlegg.

Vedlegg 5.1 Veterinærhelseplan (VHP) DOK ID 13168

Vedlegg 5.2 Beredskapsplan Lofoten Sjøprodukter DOK ID 12138

Vedlegg 5.3 Hygieneinstruks DOK ID 13150

Vedlegg 5.4 Opplæring ansatte DOK ID 6783

Vedlegg 5.5 Skjema erklæring besøkende/ Prosedyre eksterne besøk DOK ID 1113

Vedlegg 5.6 Daglig kontroll av sjøanlegg DOK ID 1100

Vedlegg 5.7 Arbeidsrutine for hygiene og generasjonsskille DOK ID 1104

Vedlegg 5.8 Mottak av fremmedbåter (brønnbåt, servicebåter, fôrbåter ol.) DOK ID 1099

Vedlegg 5.9 Dødfisk håndtering DOK ID 1117

Vedlegg 5.10 Vask, desinfisering av båter og utstyr DOK ID 2319

Vedlegg 5.11 Håndtering av fisk ved større operasjoner DOK ID 3496

Vedlegg 5.12 Avviks håndtering og korrigerende tiltak DOK ID 1184

Vedlegg 5.13 Mottak av smolt DOK ID 1054

6. Helsekontroll.

Antall inspeksjoner/besøk pr år.

Minimum 6 rutinebesøk pr lokalitet pr år dersom mindre enn 1 mill fisk i anlegget. Minimum 12 rutinebesøk dersom mer enn 1 mill fisk.

Det skal ikke gå mere enn 11 uker, henholdsvis 7 uker mellom hvert besøk.

Oppdrag ved rutinebesøk.

Gjennomgang av oppdatert driftsjournal sammen med driftsleder eller driftsoperatører. Inspeksjon av et representativt utvalg av alle merder/enheter for å vurdere eventuelle adferds- og fiskevelferdsproblemer, sykdom, spesiell dødelighet mm. Obduksjon av representativt utvalg av avvikende fisk, svimere, dødfisk, for å avklare årsak/diagnose. Vurdere uttak av prøver for videre undersøkelser og analyser for å avdekke mere klargjørende diagnostikk. Informere og bistå røktere med opplæring og info om relevante emner innen av legemidler. Påpeke forhold av betydning for fiskens velferd. Bidra til å finne praktiske løsninger på velferdsspørsmål.

Akuttbesøk.

Ved mistanke om alvorlig smittsom sykdom eller ved uforklarlig forøket dødelighet, varsles FHT. I tillegg varsles daglig leder/driftsleder i henhold til intern beredskapsplan. Det foretas i samråd vurdering om behov for ekstra utrykning.

Varslingsplikt til Mattilsynet vurderes.

Rapport.

Etter helsekontroll skal det skrives rapport innen 30 dager. Rapporten skal inneholde oversikt over helse- og velferdssituasjon i anlegget. Det skal også angis informasjon om vurdert status, prøveuttak, diagnoser og eventuelle anbefalinger

Vedlegg 6.1 Avtale om fiskehelseinspeksjoner, Lofoten Veterinærsenter AS DOK ID 13167.

7. Forebyggende tiltak.

Driftsoperatører og ansatte forøvrig skal ved daglig drift søke å forebygge lidelse og sykdom hos fisk i anlegget. Fiskens helse og velferd prioriteres så langt som mulig.

Ansatte skal følge LSPs plan for biosikkerhet.

Overtrekkstøy skal om mulig skiftes mellom lokaliteter og særlig mellom generasjoner.

Svimere og dødfisk tas opp og ensileres daglig, om mulig. Håver og dødfiskkar tilhører den enkelte lokalitet.

Driftsbåter tilhører den enkelte lokalitet/generasjon, om mulig. Eventuelt gjennomføres spyling/vask/desinfeksjon mellom lokaliteter.

Brakklegging av lokalitet utføres etter hver generasjon.

Vaskebåter og brønnbåter skal kunne dokumentere renhold og desinfeksjonsprosedyrer mellom oppdrag.

Parasittkontroll – lusetellinger – utføres på skånsom måte i henhold til krav og interne prosedyrer.

Screening og overvåkning, medisinbruk.

Screening av sykdomssmitte utføres månedlig for PD. Øvrige sykdommer etter vurdering og avtale med FHT. Legemidler. LSP har som mål at det skal brukes så lite legemidler som mulig gjennom produksjonssyklus. Fare for resistens og påvirkning på ytre miljø må vurderes.

Vedlegg 7.1 Prosedyre for prøvetaking av PD DOK ID 13145

Vedlegg 7.2 Prosedyre for mottakskontroll av medikamenter DOK 13144

Vedlegg 7.3 Medikamentliste med holdetid DOK ID 13151

8. Parasitter.

Lakselus og skottelus forårsaker de mest aktuelle parasittproblemer på laks i norske matfiskanlegg. Det kan forekomme parasittsmitte fra villfisk i nærområdet.

Branchiomonas kan gi epiteliocystis på gjeller. Gjelleamøbe kan medføre AGD. Det forekommer Plan for forebygging og bekjempelse av lakselus for området 36817 Kariskjæret, 34997 Bjørnøya og 39997 Hellingvær Ø. Lusekontroll utføres regelmessig på alle lokaliteter i henhold til krav og egne prosedyrer. FHT kan bidra med kontroll, råd og tiltaksvurderinger. Gjelleparasitter må kontrolleres ved prøveuttak og spesielle analyser. Fisk som har potensielle gjelleproblemer, bør kontrolleres i samråd med FHT.

Vedlegg 8.1 Plan for bekjempelse og forebygging lakselus Bjørnøya, Kariskjæret og Helligvær Ø DOK ID 11068

Vedlegg 8.2 Lakselusbehandling - Evaluering og behandlingsresultat DOK ID 1015

Vedlegg 8.3 Lusetelling krav om behandling og samordning ID 1106

9. Skadedyrkontroll.

Oter, sel og skarv er de mest aktuelle skadedyr/predatorer i matfiskanlegg. Observasjoner av skadedyr i vesentlige antall, noteres i driftsjournal og vurderes opp mot registrerte skader på fisk og eventuelt utstyr.

Forebyggende og beskyttende tiltak for å hindre tilkomst av skadedyr i anlegg og på merder, må vurderes og benyttes i forhold til erfaringer og muligheter på lokalitetsnivå. På Bjørnøyaer det spesielt fokus på fugl og oter. Det gjennomføres daglig loggføring av Dyreliv og fugler på lokaliteten.

10. Varslingsplikt.

Det foreligger varslingsplikt til Mattilsynet ved forøket og uavklart dødelighet eller ved mistanke om sykdom på liste 1, 2 eller 3, unntatt lakselus.

Mattilsynet skal også varsles ved andre forhold som kan medføre vesentlig nedsatt fiskevelferd grunnet skade, sykdom eller sviktende medisinsk behandling. Daglig leder eller bemyndiget, varsler ihht Beredskapsplan.

11. Avliving. Påvist sykdom. Restriksjoner.

Fisk med unormal adferd/sviming eller utseende/sykdom som er tilgjengelig for håving, fjernes daglig fra merd. Avliving utføres med overdose bedøvelse i kar eller slag mot hode med påfølgende bløgging.

Samme metode brukes ved prøveuttak eller avliving av svimere i dødfiskhåv.

Ved sykdomsutbrudd og massedød, prioriteres dødfiskopptak inntil flere ganger daglig. Ved avliving/slakting av større fiskemengde, benyttes godkjent slaktemetode.

Ved påvist sykdom og pålagt tømning av lokalitet, følges Mattilsynets anvisninger hva angår smittefare, transport og sanitærslakting av aktuelt fiskeparti.

Vedlegg 11.1 Avlivning og destruering av fisk DOK ID 1103

Vedlegg 11.2 Bakteriesykdom – Epiteliocystis DOK ID 3448

Vedlegg 11.3 Bakteriesykdom – Kaltvannsvibroze DOK ID 3449

Vedlegg 11.4 Bakteriesykdom – Tenacibactulum DOK ID 3445

Vedlegg 11.5 Bakteriesykdom – Vintersår DOK ID 3446

Vedlegg 11.6 Bakteriesykdom – Yersiniose DOK ID 3447

Vedlegg 11.7 Parasittsykdom – AGD DOK ID 3456

Vedlegg 11.8 Parasittsykdom – Parvicapulose DOK ID 3455

Vedlegg 11.9 Andre sykdommer HSS DOK ID 3457

Vedlegg 11.10 Virussykdom – CMS DOK ID 3450

Vedlegg 11.11 Virussykdom – HSMB DOK ID 3451

Vedlegg 11.12 Virussykdom – ILA DOK ID 3452

Vedlegg 11.13 Virussykdom – IPN DOK ID 3454

Vedlegg 11.14 Virussykdom – PD DOK ID 3453

©Lofoten Sjøprodukter AS